

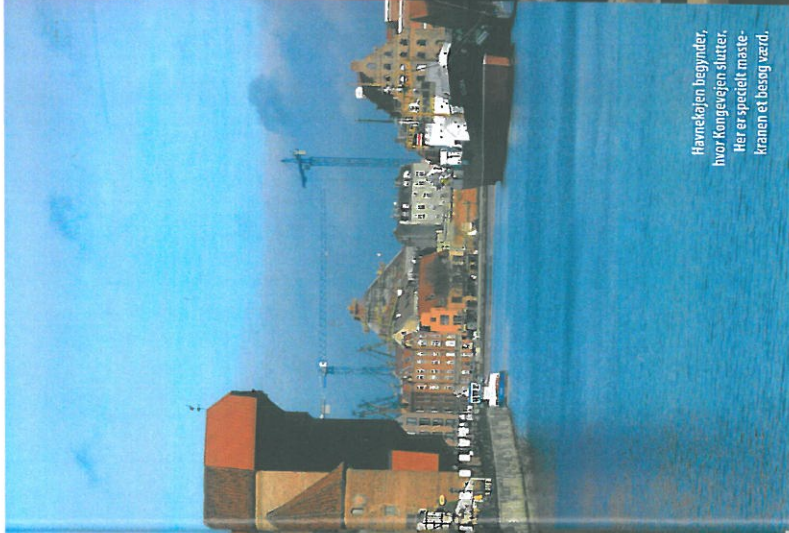
Fortiden lurker i Gdansk

DEN MODERNE METROPOL, GDANSK, EMMER AF FRED, FREMGANG OG FORDRAGELIGHED, OG ER MAN FØDT EFTER 1980 KUNNE MAN FORANLEDIGES TIL AT TRO, AT SÅDAN HAR DET ALTID VÆRET. MEN BAG DET IDYLLISKE YDRE OG DEN VENLIGE BEFOLKNING LEVER HISTORIEN OM INDÆDT KAMP FOR FRIHED OG OPRØR MOD TYRANNIET I BEDSTE VELGÅENDE. DET VAR I GDANSK AT KIMEN TIL SOVJETUNIONENS ENDELIGT BLEV SÅET.

TEKST **CHRISTIAN ADAMSEN** FOTO **JULIUS JERICHOW ADAMSEN OG PIXABAY**

En gåtur i det indre af Gdansk er lige så stor en oplevelse om aftenen, som om dagen.

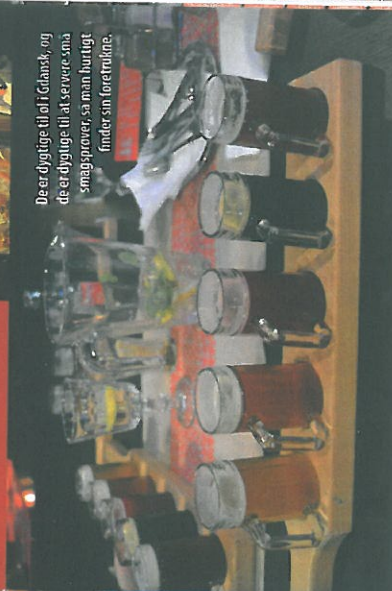

Havnekajen begynder, hvor Kongevejen slutter. Her er specielt mastekranen et besøg værd.

ØSTERSØENS GULD

Gdansk er for rav, hvad Antwerpen er for diamanter. Rav er blevet forarbejdet i Gdansk området lige så længe, området har været bebøet. Der findes stadigvæk mange værksteder i byen, hvor der forarbejdes rav. Hvert år tiltrækker mange besøgende af byens Internationale Messe for Rav, Smykker og Edelstene (AMBERIF). Desuden kan man besøge Ravfestivalen i august måned sideløbende med Skt. Dominiks Marked.

De er dygtige til øl i Gdansk, og de er dygtige til at servere små smagsprover, så man hurtigt finder sin foretrukne.

størstkysten i Polen kaldes historisk for Pommern. På polsk hedder området Pomorze, hvilket betyder 'landet ved havet' og regionen hedder Pomorskie. Polens største flod, Wisla, er 1.047 kilometer lang og slanger sig gennem Polen fra Tatra-bjergene til Gdansk-bugten, hvor den løber ud i Østersøen.

I århundreder var Wisla Polens vigtigste handelsvej med omverdenen, hvilket betød, at Gdansk voksede op omkring udmundingen, og området blev et af Polens rigeste.

Regionen er en af Polens i alt 16 regioner og er opdelt i 15 mindre administrative distrikter. Hovedbyen i regionen er Gdansk, der sammen med Gdynia og Sopot skaber et dynamisk bycentrum ved kysten. Gdansk historie som handelsby i Hanseforbundet opleves i gaderne i det gamle centrum, hvor husene er bygget med de traditionelle høje, smalle facader, der er rigt dekorerede med skulpturer og mønstre. Gdansk er med sine 460.000 indbygg-

gere den største af de tre byer, Gdansk, Sopot og Gdynia, der i daglig tale kaldes Trebyen (Trojmiasto), og den gamle bydel i Gdansk fungerede som byens levende handelscentrum fra 1400-tallet til 1700-tallet. Gdansk var på den tid en rig og blomstrende handelsby, der var med i Hanseforbundet sammen med byer som Lübeck og Bremen. Under Anden Verdenskrig blev byen bombet sønder og sammen, men med vanlig polsk ihærdighed genopbyggede man de fine bygningers smukke og overdådige gotiske murstensarkitektur efter originale tegninger og fotos.

KONGEVEJEN

Kongevejen er det populære navn for de to gader, der løber i den sydligste del af den gamle bydel - Den Lange Gade (ul. Długa) og Det Lange Torv (Długi Targ).

Til sammen udgør de to gader det mest besøgte turiststrøg i byen. Her ligger Det gamle Rådhus, Fængsels-tårnet og 84 huse, der har tilhørt rige familier. Flere af bygningerne er i dag museer, der fortæller Gdansk historie. Om-

rådet er rigt på butikker, i særdeleshed butikker som sælger rav, restauranter og cafeer. Havnekajen begynder, hvor Kongevejen slutter ved Den Grønne Port. Herfra kan man gå langs Motława-floden og kigge over på Ołowianka-øen, indtil man når til mastekranen (Zuraw).

Mastekranen er Gdansk gamle havnekran. Den blev bygget i 1442 og havde efter datidens målestok en imponerende mekanik og kapacitet. Den blev drevet af menneskekraft gennem et sindrigt system af tandhjul og kunne løfte op til fem tons gods ad gangen. I dag er kranen et museum, hvor den enestående mekanik kan studeres nærmere.

Midtvejs på havnekajen kan man dreje op ad Maria Gaden (ul. Mariacka), der er en af Gdansk gamle og meget smukke gader. I dag er gaden fuld af små butikker og souvenirboder, hvor man blandt andet kan købe rav.

Nord for Maria Gaden og mastekranen ligger flere gader, der også hører til den gamle bydel i Gdansk. Her ligger mange af de gamle kirker som Skt. Nikolajs Kirke,

Skt. Johannes Kirke og Skt. Brigidas Kirke.

I forlængelse af Maria Gaden ligger Maria Kirken, der er Gdansk Domkirke. Maria Kirken er den største murstenskirke i Europa, og den rummer flere kunstværker af anerkendte kunstnere. Der er adgang for turister i kirken, og det er blandt andet muligt at komme op i det 82 meter høje kirketårn, hvorfra man har en fantastisk udsigt over hele den gamle bydel.

GASTRONOMI

Det traditionelle polske køkken er basalt, næsten husmandsagtigt, og tager råvarer: kartofler, rodfrugter, kød og - hvis man er tæt på havet som i Gdansk - også fisk. Ligesom alle andre europæiske byer har Gdansk også været udsat for en invasion af sushi, pizza, thaimad og burgere, men de senere år er glæden ved det traditionelle køkken atter vokset frem, dog i en mere raffineret udgave. Der tænkes mere ud af boksen og en menu på eksempelvis det klassiske, fremragende Hotel Gdansk kan blandt andet bestå af vagtelbryst mari-

neret i trøffel med karamelliseret julesalat, rødbeder og æblepuré, kogt laks i citrus-hollandaisesauce og creme brûlée med ahorn sirup og et stænk vaniljewhisky. Serveringen er enkel og smuk, betjeningen høflig og rettidig, og priserne cirka 60 procent af dansk niveau. Til gengæld er portionerne forholdsvis store, og det kræver næsten en rollator at komme hjem efter en middag på en polsk restaurant! Af naturlige årsager gør de sig ikke meget i vin i Polen, men de er til gengæld formidable til at brygge øl, og næsten enhver restaurant i centrum har sit eget mikrobryggeri. Flere af dem serverer deres bedste øl som mindre smagsprover, så man lettere kan finde sin foretrukne.

SOLIDARNOŚĆ UDS STILLING

Efter et solidt måltid kan man tage den cirka 20 minutters gåtur fra Den Lange Gade til European Solidarity Centre. Navnet er lige så kedeligt og uninspirerende, som den permanente udstilling er fascinerende og intelligent. Ved første øjekast ligner bygningen en Java sandcrawler fra Star Wars

RELIGION

I Polen tilhører næsten 90 procent af befolkningen den romersk-katolske tro. Kirken spillede en vigtig rolle både før, under og efter oprøret mod Sovjetunionen, specielt Pave Johannes Paul II (1920 - 2005) og præsident Jerzy Popleuszko (1947 - 1985). Sidstnævnte blev kidnappet af de hemmelige styrker (SB) og tæsket ihjel, havde en stor indflydelse på oprøret.

HER KAN DU BO

PURIO Hotel

Super cool, moderne firestjernet hotel i centrum. Priser fra 360 kr. pr. nat www.puriohotel.pl

Hotel Gdansk

Klassisk firestjernet hotel i centrum. Priser fra 470 kr. pr. nat www.hotelgdansk.com.pl

DET SKAL DU SE
European Solidarity Centre
Pl. Solidarnosci 1
Åbent mandag til søndag
kl. 08.00-18.00
www.eks.gda.pl

1. Det berømte logo er udført af små røde og hvide secler, hvor gæsterne kan skrive en kommentar.
2. De originale "rekvisitter" fra skibsværftet er sat sammen med interaktive elementer.
3. Der kører små film, eller foto seier over alt.
4. Det originale rekveark, som blev valtet af militæret.

episode IV. Det var her, Luke Skywalker købte Arto Deeto og så kunne det eventyr gå i gang. For at komme hen til udstillingen skal man passere selve den indgang til det gamle skibsværft, hvor en anden frihedskæmper, Lech Walesa, for alvor satte gang i en helt anden slags eventyr.

Den permanente udstilling er inddelt i syv store afsnit, som fortæller historien fra fødslen af fagbevægelsen, Solidarność, til Berlins murens fald og Sovjetunionens opløsning. Historien fortælles tredimensionelt ved hjælp af tusindvis af rekvisitter fra mandskabsvogne til svejsemasker og in-

teraktivt ved hjælp af gamle lyd- og filmoptagelser og billeder. Det hele er fuldt interageret, så man kan tage en svejsemaskine på og se en film eller leje kameramand i det store konferencerum og se filmoptagelser fra de afgørende forhandlinger i kameraets videoremviser.

Udstillingen åbner den besøgendes synsfelt i forhold til den gangse opfattelse af, hvad der egentlig skete hin augustdag i 1980. Dette var ikke blot stiftelsen af en fagbevægelse og en strejke for bedre forhold, som vi har for vane at tro. Dette var et åbent oprør mod en diktatorisk og ekstremt

undertrykkende supermagt. Væl at mærke et ikke-voldeligt oprør, som var direkte medvirkende til Sovjetunionens opløsning og Polens selvstændighed.

Udenfor emmer alt fred og ro i Gdansk, mens de indre billeder raser af sted. Det er på tide at besøge et mikrobyggeri og skylle den bevægende historie ned.

RETTIDIG OMHU

Næste eftermiddag er kursen sat mod nye horisonter. Jeg bestiller en taxa til lufthavnen i hotellet til klokken 13.30. Klokken 13.25 ankommer taxaen, og chaufføren

European Solidarity Centre er isig selv en inspirerende formfuldendit arkitektonisk perle, som inspirerer til fornyelse og eftertanksomhed.

GDANSK

Der bor 2,2 mio. indbyggere i Region Pomorskie. Gdansk er hovedstaden, og den største by i området.

Ud over polakker bor der flere nationale og etniske minoriteter. Den største etniske minoritetsgruppe er kaszuberne med 228.000 indbyggere. Kaszuberne taler stadig deres eget regionale sprog - kaszubisk.

Næsten otte millioner turister besøger Gdansk hvert år, så det skader ikke at rejse uden for sæsonen.

Gdansk giver mulighed for at kombinere storbymen med badeferie, da byen er omgivet af sandstrande. Mange turister opsøger Gdansk i forbindelse med de tilbagevendende festivaler og events, der arrangeres hvert år - som Shakespeare-festivalen, gadeteaterfestivalen eller Skt. Dominiks marked, der er et af de største kræmmermarkeder i Europa.

TUREN DERTIL

Lot flyver dagligt og direkte fra København til priser fra 1.300 kr. www.lot.com

NYTTIG INFO

Portalen Gdansk-nu har relevante informationer til overflod på dansk. www.gdansk-nu.dk

BONUS INFO

Udtrykket "Det går ad Pommern til" er inspireret af det preussiske område Pommern, det nu polske Pomorze, i det man i Danmark opfattede området som et fattigt og fjernliggende sted.

gates så langt som overhovedet muligt fra hinanden.

Jeg skal lige til at opponere, da jeg oplatter et skælnsk udtryk i hendes øjenkrog efterfulgt af et bredt smil og en beroligende forklaring om, at de to gates selvvelgelig ligger ganske tæt på hinanden, hvilket de også gjorde.

Bag det idylliske ydre og den venlige befolkning i Gdansk, er der en vital nerve af frihed og oprør, som lever i bedste velgående side om side med en lattermild og topmoderne kultur ikkædt rettidig omhu. Yderst lærerigt. ■

hjelper til med kufferten i det, han forklarer, at vil tage cirka 20 minutter at køre ud til lufthavnen. Præcis 19 minutter senere ankommer vi til lufthavnen. To minutter senere står jeg ved min skranke og atter to minutter senere er jeg checket ind. Da jeg skal mellemlande i Warszawa og kun har 35 minutter til mit næste fly, spørger jeg til afstanden fra den gate jeg lander ved og til den, jeg skal flyve videre fra, og om jeg får behov for at løbe. Den unge kvinde forklarer mig, at lufttrafikskabet (LOT) hele tiden tænker på sine kunder, og da jeg ville have godt af lidt motion, har de placeret de to